

fotograf

JAROMÍR PALAS

Klesnil Svatopluk

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2009

fotograf

JAROMÍR PALAS

BAKALÁŘSKÁ TEORETICKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: **Prof. Jindřich Štreit**

Oponent: **Doc. Mgr. Aleš Kuneš**

Klesnil Svatopluk

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta

Institut tvůrčí fotografie

Opava 2009

Děkuji,

panu Jaromíru Palasovi za jeho ochotnou spolupráci při vzniku této diplomové práce. Děkuji vedoucímu této diplomové práce panu prof. Jindřichu Štreitovi za podnětné připomínky a vedení ke zdárnému cíli.

Prohlašuji,

že jsem práci vykonal samostatně a použil pouze citované zdroje. Pokud v textu uvádím přímou řeč, vycházím z osobního rozhovoru s autorem.

Souhlasím,

aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě a Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

V Opavě, dne 2. srpna 2009

Klesnil Svatopluk

Obsah:

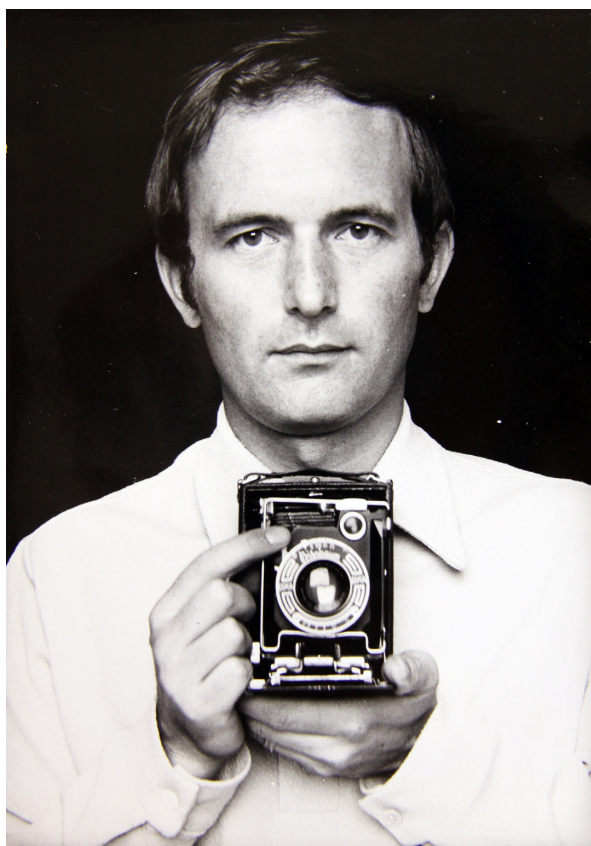
1/ Úvod.....	5
2/ Rodina a víra.....	6
3/ Dospívání a první kontakty s fotografií.....	8
4/ Emigrace.....	8
5/ Nový domov.....	9
6/ Institut výtvarné fotografie.....	11
7/ Dobrý člověk ještě žije?	14
8/ Setkání s Janem Špátou.....	20
9/ Souvislosti.....	29
10/ Závěr.....	32
11/ Zdroje.....	33
12/ Příloha: další fotografie ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“.....	34

Úvod

Někdy v červnu v roce 2003 jsem bloumal Přerovem a zabíjel jsem tenkrát ničím řízený čas. Dá se to nazvat i nuda. S fotografií jsem se teprve seznamoval a pomalu jsem ji přicházel na kloub. Dva roky mnou vlastněná zrcadlovka se teprve pomalu přesouvala od banálních témat k vážnějším mozkovým pochodům řešící „záchranu světa“ a dání mému životu nějaký směr.

Začínal jsem už mít pomalu přehled o všech možných významných fotografech a jejich dílech, které mě více či méně oslovovaly. Pořád tu ale byl takový závoj nedosažitelnosti, který dělal z těchto fotografií umělý svět, nefungující v reálném, obyčejném a každodenním světě. Něco jako vysněný idol, dívající se na své fanoušky v televizi z druhého konce světa.

Tenkrát v Přerově, při mém lelkování, jsem narazil na výlohu fotografického obchodu, kde zrovna byly vystavené Palasovy fotografie. Jednou dvěma větami doprovázené obrázky na mě silně zapůsobily. Šlo o fotografie cizích lidí, které mohu potkávat na ulici každý den. Jenže na ulici, tím že se neznáme, tak k okamžitému otevření soukromí nedojde, ale ve výloze visely fotografie, kde jsem lidem viděl až do jejich duše. Objevil jsem pro sebe nové vnímání skrze fotografii. Velké fotografie (co do intenzity vnitřního zážitku diváka z ní) nemusí dělat pouze světově významní fotografové prezentující svá díla v drahých knížkách a v galeriích, ale také velké fotografie může dělat i širšímu okolí neznámý člověk žijící v tichosti o dvě ulice dál od mého domu.. .

Jaromír Palas

Rodina a víra

Jaromír Palas se narodil 16.4. 1945 v Tišnově asi 30 kilometrů západně od Brna. Všichni příslušníci v rodině Jaromíra Palase byli učitelé. Otec, matka, sestra i teta. To určovalo atmosféru, která v rodině Palasů vládla, žila kulturním životem. Hodně se četly knížky z rodinné knihovny, která měla vyhrazenou jednu celou místnost.

Poslouchala se vážná muzika, nejprve z primitivního rádia, později z gramofonu. Jejich společný život byl velmi střídavý a dá se i říci až chudý. Oba rodiče pocházeli z Českomoravské Vysočiny, z rodin malých zemědělců.

Rodiče si s velkým úsilím postavili v Tišnově domek a tak se na dlouhou dobu zadlužili. Snad i proto si „pořádili“ jen dvě děti. Těsně před druhou světovou válkou, v roce 1939 dceru Martu a v roce 1945 syna Jaromíra. Z těchto okolností vyplývá charakter dětství Palase. Chudoba, ale silné duchovní zázemí.

Náboženské otázky byly v rodině pana Palase silným tématem. Jeho rodiče vystoupili z církve již za první republiky. Důvod? Kristus hlásal chudobu a žil podle toho. Církev se však obklopovala bohatstvím. Také šířila křesťanství násilím.

Mimo to se otec Palase stýkal ve svém rodišti Tasově s katolickým knězem Jakubem Demlem, tehdy známým bouřlivákem. Ten stíhal nejenom kněžské povinnosti, ale také napsat řadu próz a básní a také vést spory s církví. Tento postoj kněze Demla ovlivnil život rodiny Palasů. Otec Palase vydal 2 knížky básní vlastním nákladem a rozešel se s katolickou církví, což byl v tu dobu docela odvážný počin.

Stal se takzvaným ateistou, ale Bibli (Starý i Nový zákon) studoval nadále a počet poznámek v textu knihy svědčí o tom, že to dělal poctivě. V jeho knihovně byl také Korán a indický duchovní spis Bhagavad gíta, který poté předal svému synovi Jaromírovi.

Palasova matka Viktorie

Otázka na pana Palase:

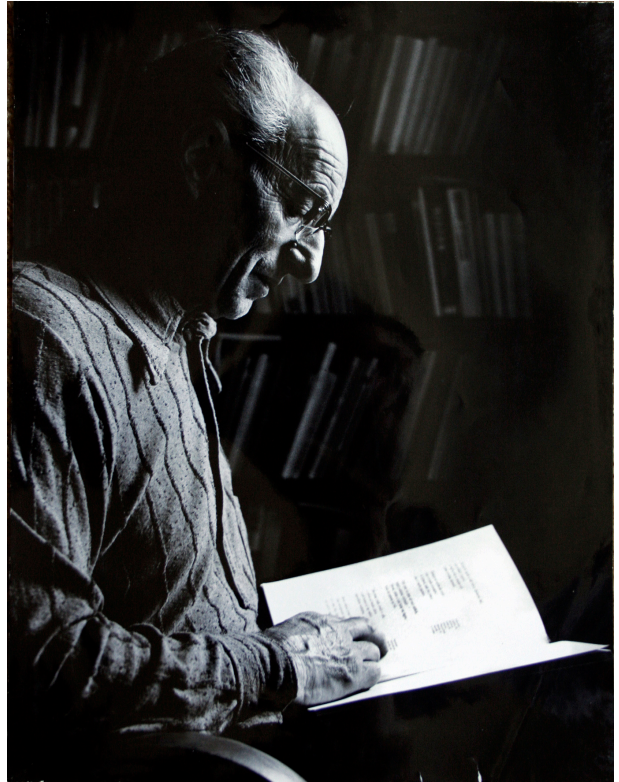
„Pane Palas a co Vy a víra? Jste věřící?“

„Protože jsem nebyl vychováván v katolické víře, hledal jsem celý život (a hledám do-
dnes) jinou filozofii, která by mi odpověděla na četné nezodpovězené otázky.

Vlivem náhod jsem dospěl k asijským naukám o józe a buddhismu, které k sobě sice
nepatří, ale já jsem si je oblíbil a obě jsem praktikoval ve všedním životě.

Abych věci přišel více na kloub, vydal jsem se s cestovní kanceláří v roce 1996 na měsíc
do Indie, kde jsou hinduismus (jehož součástí je jóga) a buddhismus převládající nabo-
ženství. Dá se říci, že mě Indie z tohoto hlediska zklamala, protože výuka jógy podlehla
byznisu. Centra jógy ždímají americké jóginy z jejich hodnotné měny.

Na druhou stranu byla tato návštěva
Indie obrovskou zkušeností, protože
je to kultura tak odlišná od té naší, že
kdo ji neviděl, neví nic o chudém svě-
tě. Měsíční pobyt v této zemi mi dal
více než roční pobyt v západní Evropě
v roce 1968. Indie má starší existenci
než křesťanská Evropa, nelpí na mate-
rialistickém životě jako euroatlantická
civilizace. Hlavním posláním není být
bohatý, ale „prohlédnout“ závoj mate-
rialistického bytí a splynout s duchem
vesmíru. Hlavní náboženství jsou hin-
duismus a buddhismus, které nejsou
jen naukou, ale způsobem života,
braným Indy velmi vážně. Indové jsou
v životě velmi pasivní, což se projevu-
je i při neštěstích, jako zemětřesení,
záplavy a podobně. Je to prostě jiný
svět.“

Palasův otec Ladislav

Dospívání a první kontakty s fotografií

Základní školu absolvoval v rodném Tišnově. Protože rodina žila střídavě, základní školu odchodil v teplákových soupravách, teprve před vstupem na střední průmyslovou školu elektrotechnickou v Brně dostal od rodičů tesilové kalhoty a sako.

S fotografií se Palas poprvé setkal ve 13 letech na základní škole. V kabinetě chemie ho učil dělat snímky pan učitel Bílý. Ten byl v tu dobu nadšený a vcelku úspěšný fotoamátér. Panu Bílému mimo jiné vyšel v časopise Květy snímek s názvem „V dílnách“, kde pan Palas, tehdy 13letý kluk vyráběl stojan na vánoční stromek. První fotografie ze školních výletů měly chyby všech začátečníků. Špatnou expozici, protože nevlastnil expozimetr, záběry z přílišné vzdálenosti, škrobené úsměvy atd. Všechno tehdy vynahradila samotná práce ve fotokomoře, kde se „rodily“ fotografie. Radost z tohoto procesu zůstala po celou dobu fotografování, přes 50 let. Pan Palas nepřestal fotografovat i po dobu dospívání, v prvních letech v práci a pobytu v emigraci.

Město Brno, kde se přemístil na střední školu mělo pro Jaromíra Palase zásadní význam. Otevřelo mu oči hlavně, co se týče kultury. Začal chodit na výstavy výtvarného umění, hlavně na výstavy fotografií. Instituce jako Dům umění města Brna, nebo Dům pánů z Kunštátu navštěvoval úporně pravidelně a s velkým nadšením. Tam někde vznikla asi jeho potřeba se výtvarně vyjadřovat, hlavně pomocí fotografie.

Mladý Jaromír Palas na snímku „V dílnách“ jeho učitele

Emigrace

Palasovo mládí bylo velmi bouřlivé. Hodně cestoval a často měnil zaměstnání. V roce 1968, ve svých 23 letech se Palas rozhodl pro emigraci. Po vpádu sovětských vojáků do republiky si nedovedl představit společný život s nimi. Ve dnech po 21. srpnu se mírně, ale viditelně angažoval na protestech proti okupaci. Když bylo zřejmé, že se sověti v republice usídlí natrvalo, dostal strach, že ho budou pronásledovat. Proto odjel na podzim v roce 1968 na turistický výlet do Vídně. Pobyt si místo víkendu prodloužil na jeden rok. Zhruba půl roku pracoval v Rakousku a dalšího půl roku studoval francouzštinu v Belgii.

Pracovní proces ve Vídni byl náročný. Dostal se sice k odborné práci, kterou vystudoval a to k elektroinstalaci, ale protože neměl manuální praxi, pracoval pomalu, za což byl placen velmi mizerně. Celý pracovní týden byl naplněn prací. Na nějakou zábavu už nezbyl čas ani energie. Pouze v neděli odpočíval a dobře jedl, občas navštívil kino nebo nějaké muzeum. Majitel firmy si ho ale oblíbil, sehnal mu lepší ubytování a věnoval mu pracovní oděv a boty. Seznámil ho s jeho družkou, která studovala v Československu a mluvila dobře česky. Když se pan Palas na jaře 1969 rozhodl opustit Rakousko, majitel firmy ho dlouho přemluval, ať zůstane.

Cizinecká policie ho ale tlačila k tomu aby přijmul azyl, nebo aby Rakousko opustil. Dostal příležitost studovat francouzštinu v Belgii, takže se rozhodl pro ní a společně s dvěma kamarády odletěli za novou příležitostí do Belgie. Dostali se do skupiny studentů, kterou podporoval nositel Nobelovy ceny míru pan R. P. Dominik PIER. Jedinou jeho podmínkou pro vstup do studia byla absolvovaná střední nebo vysoká škola. Peníze na studium dostávali od Belgického ministerstva školství. Bydleli v belgických rodinách, což je nutilo mluvit s nimi francouzsky. Palas byl přidělen k jedné velmi staré paní, šlechtičně Madame Lagas de Locht. Denně se učil šest hodin francouzštinu plus další dvě hodiny doma plnil úkoly z ní. Za čtyři měsíce mluvili všichni plynule francouzsky. Někteří studenti potom pokračovali studiem na belgické vysoké škole, někteří se také vrátili domů do Čech, protože mimo jiné nemohli v Belgii pracovat. Palas se rozhodl pro návrat domů. Zjistil po roce v cizině, že není schopen dlouhodobě pobývat mimo domov. Jednoduše řečeno se mu začalo stýskat.

Při návratu do republiky zjistili na rakousko-českých hranicích, že se vrací místo po třech dnech po roce a řekli mu, že se tím na místě nebudou zabývat, ale že věc předají krajskému oddělení pasů a víz v Brně, ti se však již nikdy neozvali. Co však bylo zajímavé, že v roce 1982 si ho předvolali na okresní oddělení pasů a víz v Přerově a chtěli vidět jeho pas. Současně mu předložili dotazník, týkající se jeho ročního pobytu v cizině, který musel přímo na oddělení vyplnit. Dotazník měl asi 20 stran. Chtěli vědět úplně všechno z ročního pobytu Palase v cizině. Pan Palas se domnívá, že sondažovali, zda by ho mohli využít ke spolupráci s režimem. Po vyplnění dotazníku se však již nikdy neozvali.

Po návratu do Československa pan Palas pracoval jako revizní technik elektro v malém městečku Nedvědice na Českomoravské vysočině. K perzekuci jeho osoby nedošlo, ačkoliv z toho měl obavy. Až do roku 1971 žil jako svobodný mladý muž. Pracoval, chodil na taneční zábavy, jezdil do Brna za kulturou a hlavně navštěvoval fotografické výstavy a fotografoval. Fotoaparátem Yashica 124G/MAT fotografoval převážně přírodu.

Tato dvouoká zrcadlovka mu neumožňovala příliš fotografování lidí, i když ho to lákalo. Až nově zakoupený fotoaparát značky PETRI se sadou výměnných objektivů byl vhodnější.

Nový domov

V roce 1971 se Palas zúčastnil společenského plesu v Brně, kde potkal svou budoucí ženu Květoslavu, která bydlela v Tovačově u Přerova a byla zde v Brně na návštěvě u tety. Po roce známosti, v Palasových 27 letech, se v roce 1972 vzali a přestěhovali se do Přerova. Manželka pracovala po většinu života jako konstruktérka v Přerovských strojárnách. Rok po svatbě se narodil syn Jaromír a v roce 1977 dcera Anna. Po zakotvení v rodině se pan Palas začíná intenzivně věnovat fotografii. Manželka ho maximálním způsobem v této hlavní zálibě vždy podporovala. Fotografie měla v rodině vždy před-

nost před rodinným autem, domem či chatou.

V roce 1973 vstoupil do fotografického klubu Přerovských strojřín, který pravidelně navštěvoval 17 let, do roku 1990. Zde potkával pár svých nejbližších kolegů-kamarádů, s kterými konfrontoval své snímky a kde taky od zkušenějších získával rady a nové poznatky. Nejvýznamnějšími osobnostmi, které ho ovlivňovaly, byl pan Jan Kučera a JUDr.Vladimír Poledna, věkově o generaci starší, ale s velkými zkušenostmi. Pan Kučera učil pana Palase všechny speciální techniky fotografie a pan Poledna pomáhal po obsahové stránce.

Děti Jaromíra Palase

Otázka na pana Palase:

„Co se v takovém fotografickém klubu dělo?“

„Tak především se dělaly fotografie v místní fotokomoře, nebo také samozřejmě doma. Ty se potom ve fotoklubu „kritizovaly“ což někteří členové velmi těžce nesli, až neunesli. Ta kritika a konfrontace byla pro vývoj nezbytná. Ti co to neunesli tak přestávali do fotoklubu docházet. Papírových členů bylo dvacet, ale ve skutečnosti pravidelných návštěvníků tak pět.

Další činností bylo hodnocení „mapových okruhů“ a jejich cirkulace. Soubory fotografií se společně bodovaly a potom posílaly dále. Jedenkrát za rok byla uspořádána výstava těch nejúspěšnějších autorů.

Velmi nepopulární činností se stalo dobrovolně-povinné fotografování komunistických svátků MDŽ, 1.máje, MDD, VŘSR a podobně. Zaměstnavatel bohatě přispíval na tyto aktivity fotografickým materiálem, takže každému členu fotoklubu zbylo na to, že si mohl fotografovat svoje motivy z těchto akcí pro sebe do archivu.

Ještě bych chtěl zmínit jednu aktivitu fotoklubu, která byla také velmi důležitá. Celých 13 let jsme organizovali výstavy v předsálí kina Hvězda v Přerově. Každý měsíc jednu výstavu. Instalaci a výběr snímků jsem obstarával já spolu s mým kolegou ze Školy výtvarné fotografie Milanem Janečkem. Za ty roky bylo uspořádáno přes 100 výstav, které shlédlo dle odhadu minimálně 10 000 návštěvníků.

Vystavovali jsme amaterské fotografie, ale také už celorepublikově zavedené autory. Amateřští fotografové získali jedinečnou možnost prezentovat výsledky svého snažení. V prvních letech vystavovali především členové domovského fotoklubu a fotografové z okresu Přerov. Později byli přizváni autoři z celé ČSSR (včetně Slovenska). Fotogalerie se stala zrcadlem dění v oblasti amaterské fotografie v okrese a přehlídkou prací vyspělých autorů z celé republiky. Většinou o každé výstavě jsem psal článek do okresního týdeníku Přerovsko. Tím se náš klub připomínal, že existuje a tvoří a také články lákaly na možnost kulturního vyžití v Přerově“.

Výstavy byli také cenzurovány z vyšších míst. Fotografie byly cenzurovány až po nainstalování na stěny galerie a ne před nainstalováním, takže často byli na stěnách meze-ry. Například u výstav Jindřicha Štreita a Lubici Lacinové.

V roce 1990 fotoklub ukončil svoji činnost. Bylo to z důvodů nedostatku peněz závodního klubu ROH i z důvodu nezájmu členů. Na plno je zaměstnala porevoluční doba a na koníčka jim již nezbylo sil, což byla situace ve všech podobných organizacích po celé republice.“

Institut výtvarné fotografie

Tři mladí fotografové z fotoklubu navštěvovali dálkově Institut výtvarné fotografie při Svazu českých fotografů. Byli to Jaromír Palas, Milan Janeček a Jaroslav Vacek.

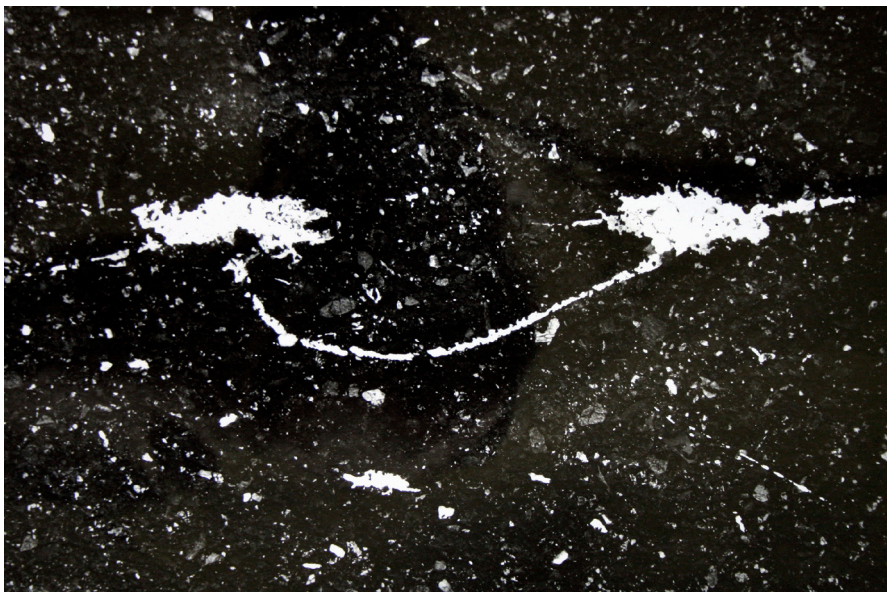
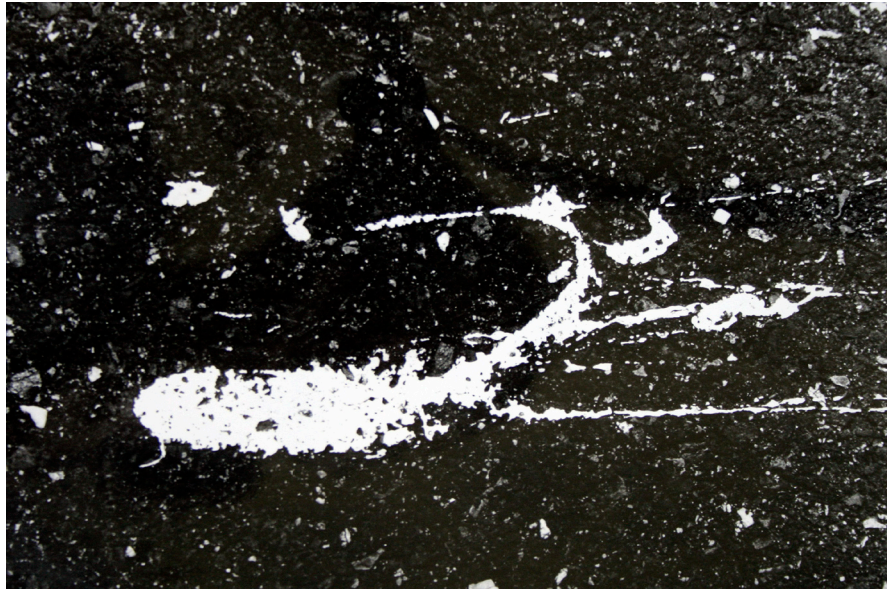
Pro studenty to bylo náročné na čas i peníze, ale růst po fotografické stránce byl značný. Jaromír Palas studoval Institut výtvarné fotografie v roce 1976 a 1977, kdy toto období zakončil s výborným prospěchem. Poté si dodělal třetí nadstavbový rok, v roce 1987 také s úspěchem.

Po dobu studia na škole působili pedagogové, kteří měli na pana Palase zásadní vliv, především pan Bílek, který vyučoval krajinářskou fotografii a také Václav Zygmond s výukou fotografie zátiší. Další pedagogové jako E. Horská (hodnocení fotografií), K.O. Hrubý (reklamní fotografie), A. Hinšt (reportáž), V. Sapara (zvláštní techniky), M. Borovička (portrét), T. Fassati (teorie a kritika fotografie) také pomáhali panu Palasovi utvářet si nové fotografické vidění a vnímání. Předností školy bylo, že si studenti pod dozorem lektorů vyzkoušeli všechna možná témata a tak zjistili, která jim nejvíce vyhovují a v těch by se mohli dále rozvíjet. V prvním období studia na IVF si Jaromír Palas nenašel své tzv. „životní“ téma, kterým by se mohl prezentovat jako originální tvůrce. Nejvíce v té době preferoval krajinu. Jednak proto, že při fotografování krajiny nacházel klid a také zde byl velký vliv jeho učitele pana Bílka. Při fotografování krajiny také cvičil jógu a meditoval.

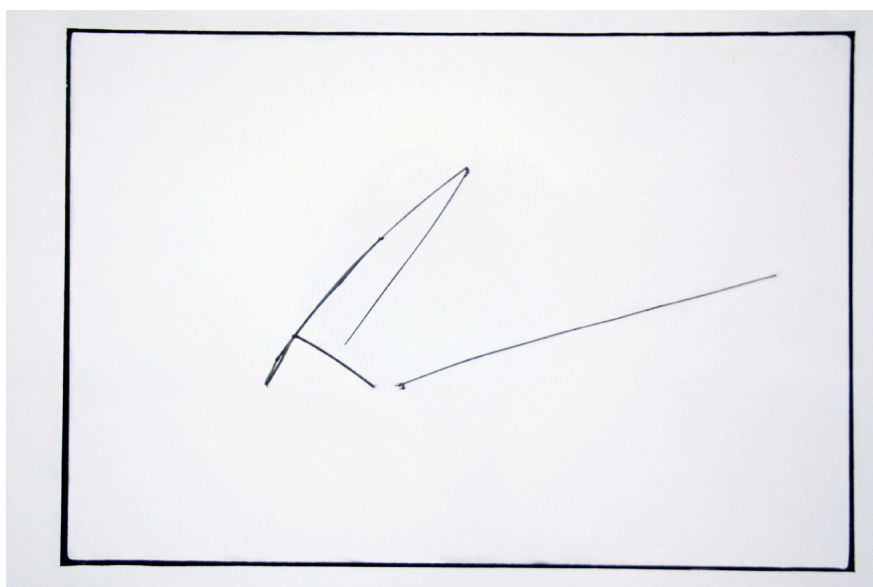
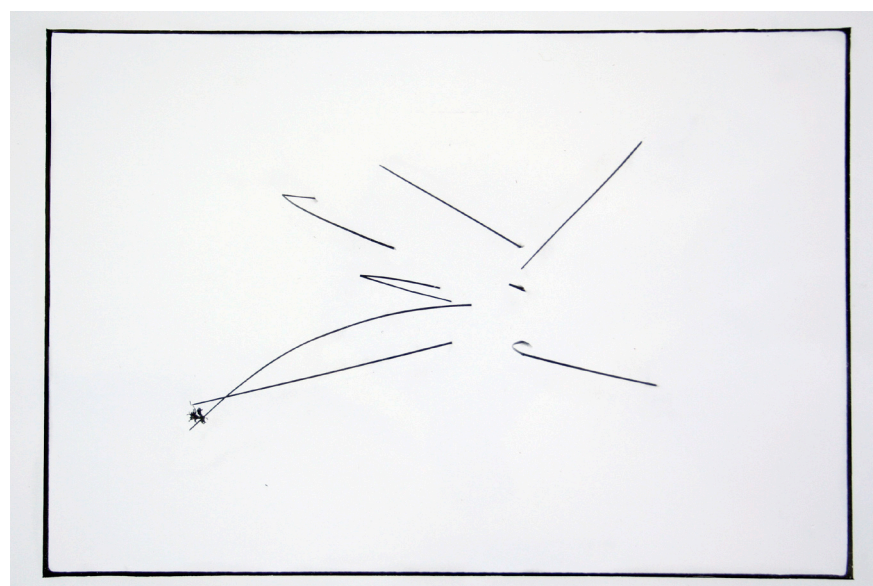
fotografie krajiny z úkolů na Institutu výtvarné fotografie

Z cyklu „Abstraktní krajina I“

Z cyklu „Abstraktní krajina II“

fotografie krajiny z úkolů na Institutu výtvarné fotografie

Dobry člověk ještě žije?

V té době, kolem roku 1978 se v Přerově objevily knihy fotografií s názvem Vrcháři a Lidé v horách od Martina Martinčka. Znamý slovenský fotograf v nich zobrazuje lidi v jejich přirozeném prostředí, v dřevěných chaloupkách, na poli, v lese. Zobrazuje mizející svět, který se po odchodu těchto starých lidí přetvoří na rekreační chalupy. Pana Palase zaujaly hlavně jeho portréty v přirozeném prostředí, doplněné básněmi Milana Rúfuse. Tyhle knížky ho inspirovaly k vytvoření nového souboru portrétů doplněných texty výroků portrétovaných lidí. Postupem času téma úžeji vymezil většinou na osoby s pozitivním přístupem k životu. Tohle rozhodnutí chtěl vyjádřit v několika větách, které by charakterizovaly smysl souboru.

„Motto“

„Zlí, sobeční a cyničtí lidé se nebojí veřejně prosazovat své zájmy, protože okolí mlčky a netečně přihlíží. Tak se může zdát, že zla a sobeckosti je kolem nás mnoho, že je ho více než sil dobra. Proto si záměrně všímám té lepší stránky člověka, abych dokázal sobě i druhým, že dobrých lidí je mezi námi dostatek“.

Soubor s názvem „**Dobry člověk ještě žije?**“ se stal pro Palase hlavním fotografickým tématem. Na souboru pracuje s malými přestávkami 31 let. Nejvíce energie vložil do souboru v 80tých letech, ale i po roce 1989 si našel dostatečný čas na fotografování svého záměru.

Pan Palas k tomuto řekl:

„Myslel jsem si naivně, že tyto úvahy po revoluci nebudou aktuální. Že všichni budou po nabytí, porevoluční svobodě skvělí a budou mít jen pozitivní vlastnosti. Ale není

tomu tak. Lidé se ženou za majetkem a penězi a nectí základní morální zákony. Moje úvahy v podobě fotografií jsou stále více potřebné. O tom může svědčit 15 výstav, které se konaly v rychlém sledu po roce 1989, aniž jsem o jejich prezentaci nějak zvláště usiloval“.

Už nevěřím, že se něco změní k lepšímu. Směřuje to k atomové katastrofě.

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Celkově byl tento soubor cca. 100 fotografií vystaven na 19 samostatných výstavách po celé republice. Například v dubnu v roce 1989 v Hradci Králové, ve výstavní síni

Fotochema ji zhlédlo 2718 diváků, kde mnozí z nich nechali zápis ve výstavní knize diváků.

Výběr ze zápisů z návštěvní knihy ve Fotochemě v Hradci Králové:

„Bylo by výborné, kdyby tento cyklus fotografií vyšel knižně“.

„Lidé rádi zavírají oči před špatnými věcmi, ale nelze je nevidět. Dobro naštěstí nevíteží jen v pohádkách. A je dobře člověku, když to vidí všechno takhle pohromadě, nemyslíte? “

„Žádný hraní na umění, ale skutečnej a prostej život. Ona ta krása, poezie a „skutečno“ do toho vleze jaksi sama, když to dělá správněj člověk.“

„Takový je život-normální, nepřibarvený. Takové jsou i autorovi fotografie.“

„Z fotografií na mě dýchá duch Alberta Schweitzera a Bohumila Hrabala“

„Fotograficky čisté, lidsky krásné“.

„Možná by to vydalo na několik románů, kdyžby se mělo nakousnuté rozvinout“.

„Výstava se mi velmi líbila, nedalo mi to a přišel jsem už potřetí“.

„Pěkná hromádka životní filozofie krásně vonící člověkem. Škoda jen, že ti co ji nejvíce potřebují a jimž by mohla pomoci, aby se jen malinko zlepšili, navštíví tuto síň jen zřídka.“

„Milý pane Palasi, moc se mi Vaše fotografie líbily, chvílemi mi bylo až smutno“.

„Musel jsem sem zajít ještě jednou a budu sem chodit často. Po poslední návštěvě jsem si začal všímat lidí“.

„Je to život se vším všudy, tomu fandím“.

„Takový je život. Normalní, nepřibarvený. Takové jsou i autorovi fotografie“.

„Jardo gratuluji! Je to skvělé“.

Seznam samostatných výstav souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Ostrava, Fotochema, srpen 1983

Přerov, listopad 1984

Brodek u Přerova, červenec 1985

České Budějovice, Kulturní středisko PKO Staroměstská, prosinec 1987

Hradec Králové, Fotochema, duben 1989

Hradec Králové, Průmyslová škola strojní- prosinec 1989

Vysoké Mýto, nemocnice, červen-červenec 1989

Ústí nad Orlicí, nemocnice, srpen-září 1989

Lipník nad Bečvou, SZK, prosinec 1989

Hranice na Moravě, ZK ROH, leden 1990

Šumperk, divadlo, březen 1990

Ostrava, Fotochema, duben 1990

Příbor, výstavní síň fotoklubu, únor 1991

Ostrava Poruba, výstavní síň fotoklubu DK OKD, březen 1991

Olomouc, Univerzita Palckého, duben 1991

Přerov, kino Hvězda, květen-červen 1991

Přerov, kino Hvězda, červen 2003

Přerov, prodejna Foto, Mostní ulice, červen 2003

Přerov, pravoslavný chrám Cyrila a Metoděje, duben 2004

Forma souboru

Soubor „Dobrý člověk ještě žije?“ má různorodou formu. Od počátku vzniku souboru se pan Palas snažil formu prezentace maximálně přizpůsobit obsahu a vyznění celého souboru.

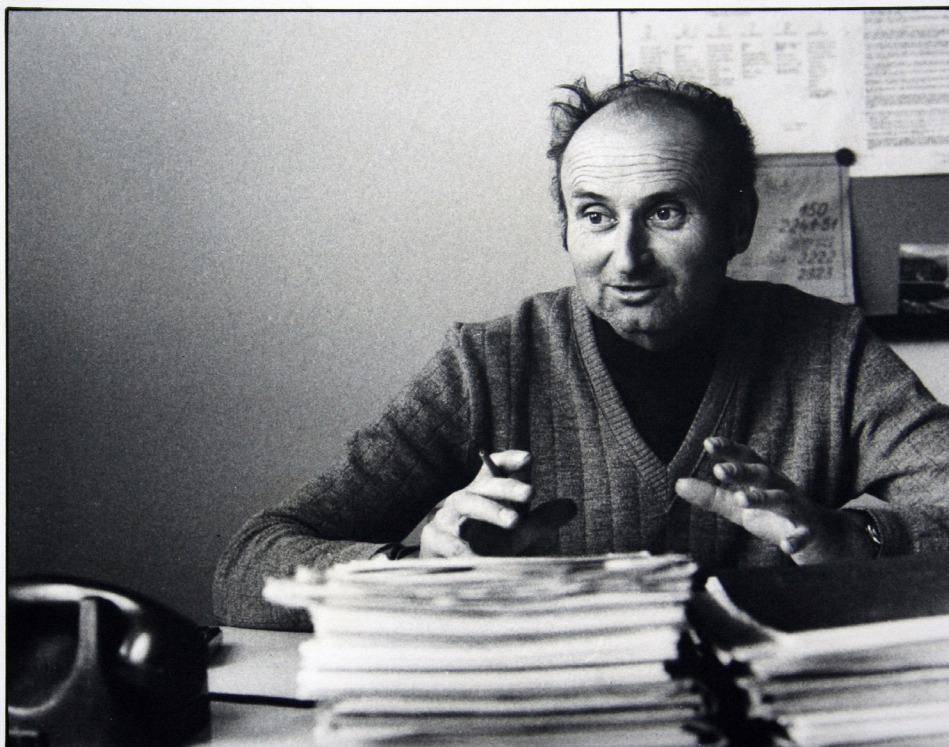
Většina portrétů lidí je zobrazená na jedné fotografii, kde ve výstižné textové zkratce jedné dvou vět je obsažen osobní postoj nebo životní situace, ve které se portrétovaný nachází. Někdy jsou to věty pronesené přímo portrétovaným člověkem, někdy zprostředkovaně přes autora fotografií. U některých portrétů se setkáváme se zachycením člověka ve více fotografiích. V tomto případě se jedná navíc o dějovou linku, kdy portrétovaný vykonává nějakou činnost a to doprovází komentářem, který se nevztahuje pouze k ději, ale hlavně vyjadřuje opět jeho životní postoj. Působivost souboru není tedy založena pouze na vizuálnosti fotografií, ale hlavně na kombinaci obsahu obrazu s výstižným doprovodným textem, kdy se naplno projevuje síla Palasova souboru. Fotografie ukazují život takový, jaký je. Lidé na fotografiích projevují své radosti i starosti. Touhy, přání i sny. Řada portrétovaných se na fotografiích ocitají reálně nebo v jejich myšlenkách v těžkých chvílích, ale málokdy obsah fotografií působí bezvýchodně. Tímto lze najít spojitost mezi souborem a základními životními postoji fotografa.

Pan Palas nezůstal pouze u již osvědčené formy prezentace souboru, ale snažil se hledat další cesty, jak soubor posunout dál. Také zde byl dlouhodobý zájem autora o portrétované. Palase portrétovaný člověk nezajímá jenom do doby vzniku fotografie, ale i do budoucna ho zajímalo, jak bude fotografovaný člověk „pokračovat“ ve svém životním osudu naznačeném na fotografii. K portrétovaným se autor znovu vracel a sledoval další vývoj, který také zachytával na svých fotografiích. Po určité době začal vytvářet další portréty k již nafotografovaným lidem. Zde je hlavně patrný časový posun, ale také vývoj životní situace, ve které se portrétovaný nacházel v době vzniku první fotografie. Nejčastěji zde můžeme vidět vzniklé nové portréty po 20 letech, ale když životní situace portrétovaného to vyžadovala, fotograf vytvořil nové obrázky i dříve. Drtivá většina fotografií je černobílých, ale v devadesátých letech vzniklo také malé množství barevných snímků. Většinou to byl druhý snímek dvojice, který portrétovanou osobu zachytával po 20 letech.

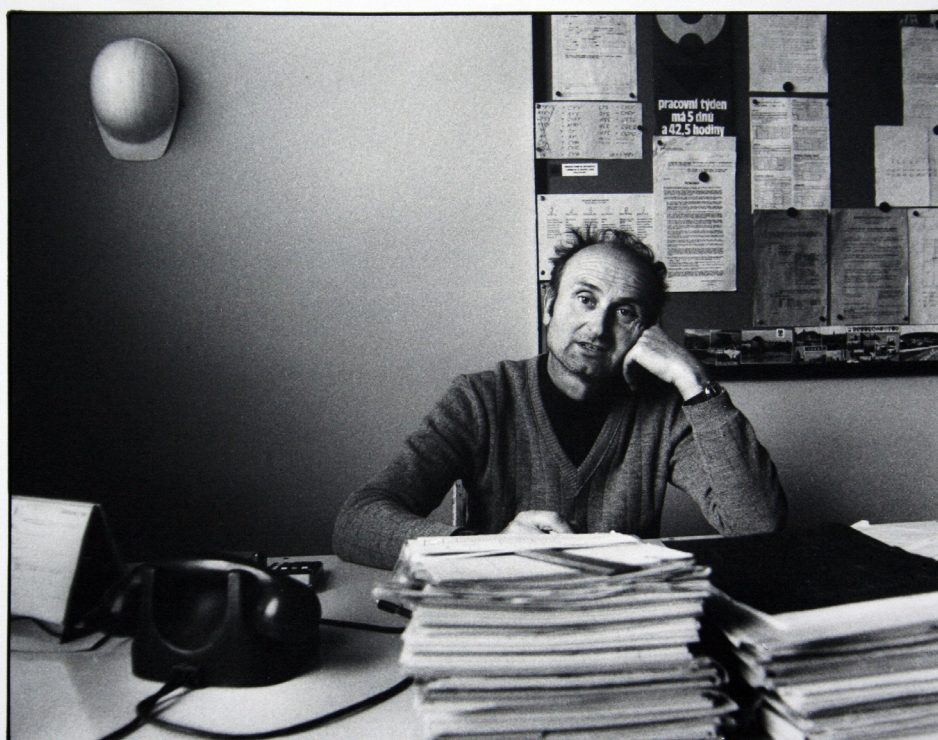

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Když jsem tady nastoupil, myslel jsem, že mnohé změní.

Dneska už vím, že nezmění vůbec nic.

Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

*Když dělám něco navíc, nečádu aby mně lidi za to tleskali.
Stačilo by, kdyby neháneli klacky pod nohy.*

Po dvaceti letech : ..... „ Ale oni hážou.“

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Setkání s Janem Špátou

V posledních letech, od roku 2002, nabíral Jaromír Palas nejmíc inspirace od známého kameramana a režiséra dokumentárních filmů Jana Špáty.

Proč právě on? Ve většině svých filmů se zabýval podobným tématem co pan fotograf. Také hledal „dobrého člověka“. Že to dělal dobře a na vysoké úrovni svědčí množství cen domácích i zahraničních. Část jeho filmů pan Palas viděl a byl jimi nadšen. Také četl pečlivě dvě jeho knihy (Okamžiky radosti a Mezi světlem a tmou). O panu Špátovi četl knihu od Martina Štolla. Z knih byl pan Palas nadšen a také si pečlivě dělal poznámky, které ho oslovovaly a dále nad nimi přemýšlel a v mysli rozvíjel k obrazu svému. Do roku 2006 se spolu sešli pouze jednou, ale zato setkání bylo velmi intenzivní a pro pana Palase velmi inspirující.

Dopis který poslal Špáta Palasovi:

Vážený pane **Palasi**,

Váš dopis mě velmi potěšil a zaujal. Připadá mi to Vaše téma skutečně velké, strašně zajímavé, opomíjené a originální. Připadá mi dobré, důležité a v tom smyslu dokumentaristické a tedy i podobné mé práci, že toho člověka představíte i slovy. Tomu textu pod obrázkem by se měla věnovat zrovna taková autorská péče, jako pořízení obrázku samotného. Úžasné dobrodružství musí být, ty lidi vybírat, vyhledávat, seznamovat se a povídat s nimi, eventuelně je přemlouvat a k fotografování je motivovat. A s takovými lidmi se seznamovat a mluvit je ohromný zážitek osobní, který působí terapeuticky na duši i tělo. Dobře jste zvolil, i když obživná činnost to asi není.

Rád bych se s Vámi, pane Palasi sešel a o věcech společného zájmu popovídal. Přerov a Jevany jsou ale daleko od sebe a já, ač bych rád, tak už se na cesty moc nevydávám. Pokud naopak Vy se na cesty vydáváte a chtělo by se Vám někdy mě navštívit v Jevanech, tak budete vítán.

Dole Vám napíšu telefony a dejte mi vědět, jak by jste si naše setkání představoval.

Přeju Vám mnohé radosti ve Vaší záslužné činnosti.

V Jevanech 16.7. 2003

Srdečně Vás zdravím **Jan Špáta**

Některé citace ze Špátových děl, které Palase oslovily a inspirovaly:

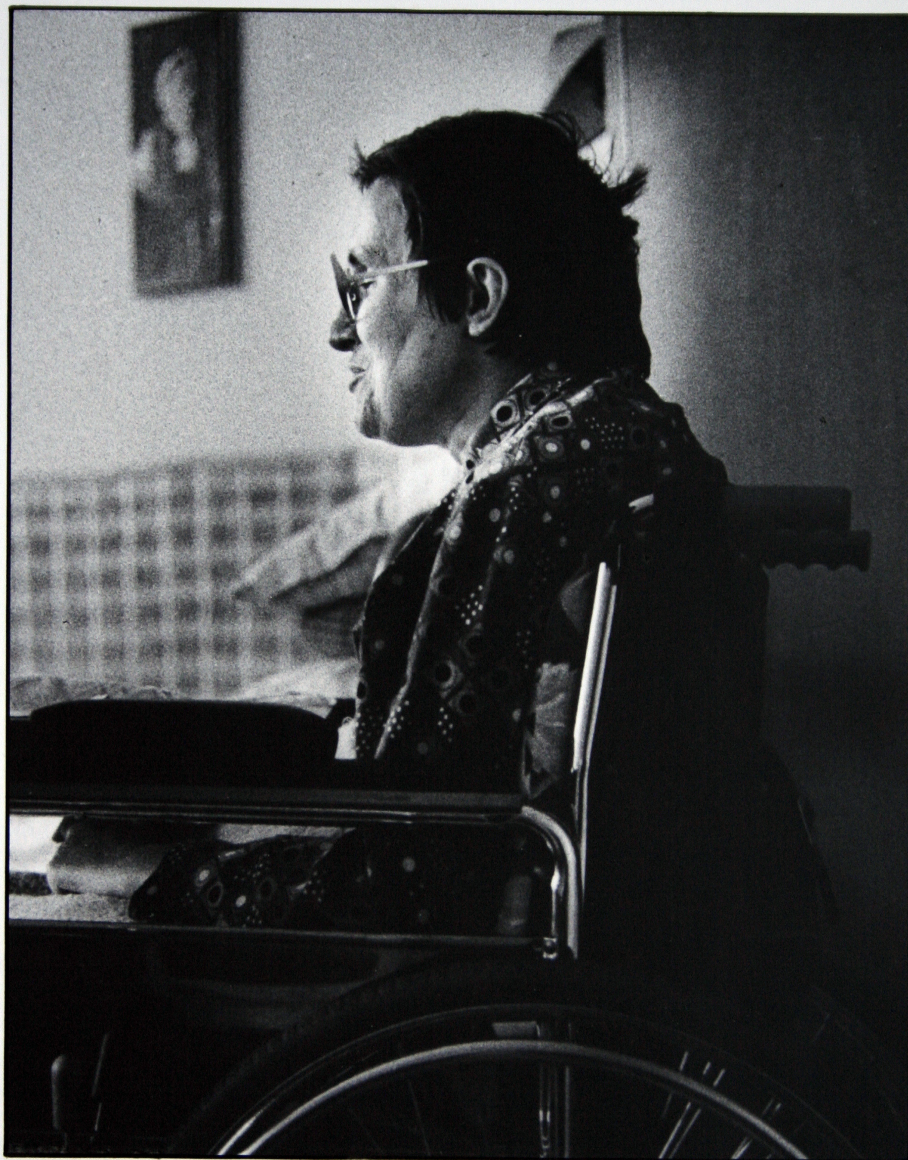
„Že je život těžkej a nespravedlivej, jsem věděl už od dětství a nepotřeboval jsem si pro tuto informaci chodit do biografu. Naopak jsem ale potřeboval posilu v tom, že je taky pěkněj, toužil jsem posílit v sobě pocit, že to všechno tady k něčemu je a není dobré to vzdávat. Takže jsem dělal filmy pro lidi sobě podobné. Naštěstí takový byli.“

„To negativní má každodenní publicitu, to dobré a hodné zůstává nepovšimnuto.“

„Moje víra je tedy vírou v život v tom smyslu, že to, co považuju za dobro, se ze života nemůže za žádných okolností úplně vytratit“.

„Hledám člověka, který touží po tom být lepším nebo dobrým a něco pro to dělá“.

Kdybych mohla aspoň hýbat rukama, studovala bych psychologii. Babičky, co tady s nima žijí, potřebují občas povzbudit.

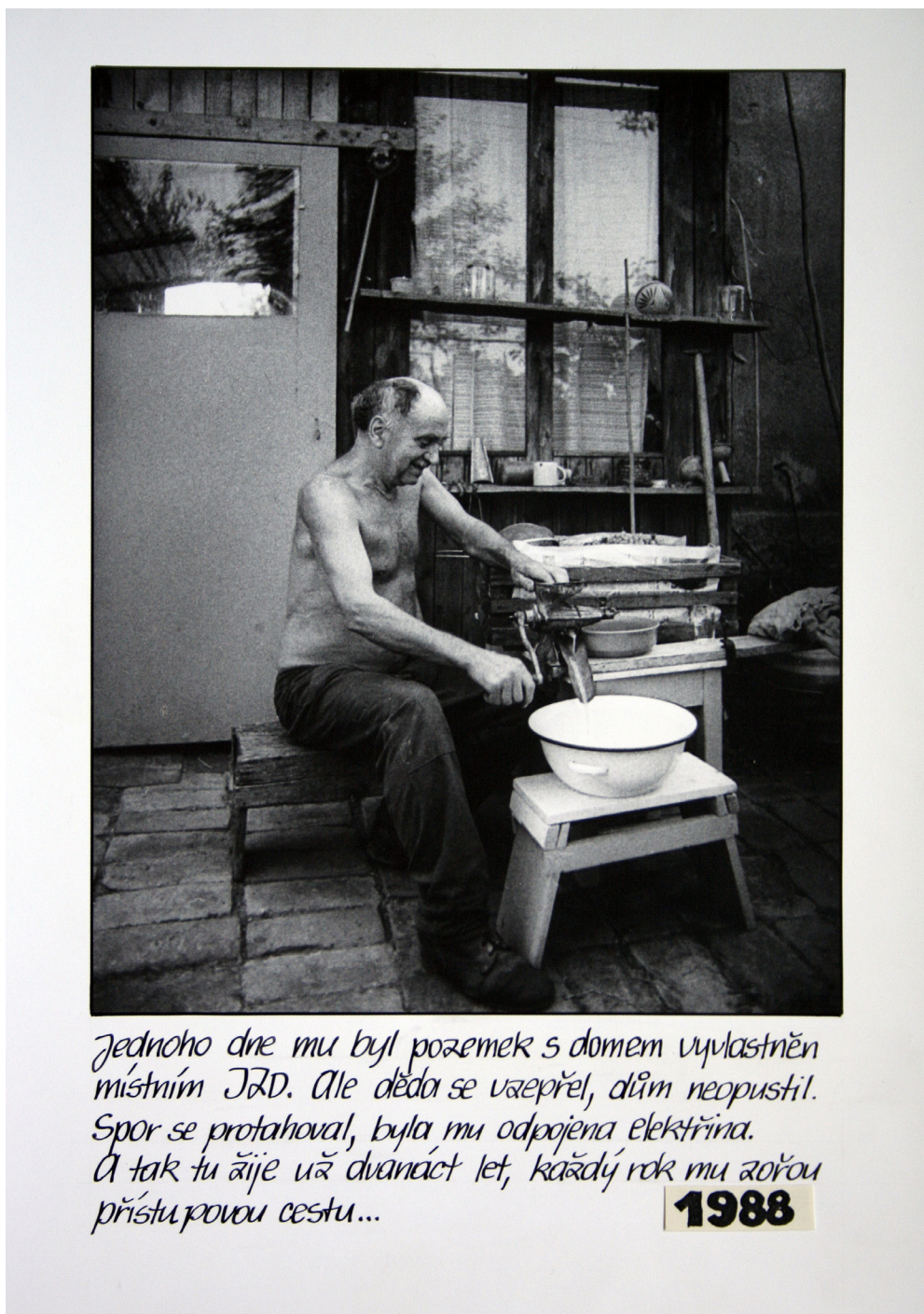
Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Setkáním s Janem Špátou se Palas nechal inspirovat a dál začal intenzivně rozvíjet svůj soubor „Dobrý člověk ještě žije?“. Zde již nefotografoval nové snímky, ale začal ke starým snímkům vytvářet autentické povídky obsahující okolnosti setkání fotografa s portrétovaným a vyprávění životního příběhu portrétovaného s častým využitím přímých vět.

Ukázka povídky přiložené fotografii:

Bylo, či nebylo?

úvodní fotografie k povídce „Bylo či nebylo?“

Uprostřed lánů zrajícího zlatého obilí trčelo náhle zcela nelogicky, několik ovocných stromů a podivné monstrum, trochu chata, trochu domek. K této oáze nevedla žádná cesta, jen křivolaká, ušlapaná cestička prostředkem pole. Když jsme došli k plotu zahrady, ozval se zběsilý štěkot. Malý voříšek cenil zuby, jak nejlépe dovedl, aby nás zastrašil. Teprve po chvíli se objevil majitel usedlosti. Opálený děda s holou hlavou, knírkem a úsměvem v obličeji.

„Tož pojďte dále chlapi“. Jedno oko měl nehybné, ale druhé se šibalsky usmívalo.

„Vínka si dáte doufám, musíte ochutnat co jsem zplodil. Chcete bílé, nebo červené?“

Ani nečekal na odpověď, vzal košťár a sestupoval po starých schodech, zarovnaných krabicemi, prázdnými lahvemi a různým harampádím do sklepa.

Kamarád mi domluvil tuto návštěvu, abych si mohl svérázného dědu vyfotografovat.

Sbíral jsem v tu dobu portréty zajímavých lidí. Zajímavost jsem se snažil hledat v jejich vnitřním světě, ne v zevnějšku. A tenhle děda, to byl přímo exot. Kdysi dávno vlastnil farmu s chovem lišek. Měl jich snad několik set, v klecích, které zabíraly celý pozemek. Chovem získal proslulost v celém kraji, široko, daleko. Na vrcholu své slávy uměl stáhnout lišku za 5 minut. Často a rád se tím chlubil. Ale jednoho dne mu byl pozemek vyvlastněn místním JZD. Předseda poslal 10 traktoristů, aby zorali zahradu i přístupovou cestu. Dům měl být zbořen a připojen k lánům místního JZD. Ale děda se vzepřel a dům neopustil. Traktoristy pohostil vínem, aby dali pokoj. A vydal se do Prahy, k prezidentovi, hájit svou věc. Ale spor se protahoval, roky utíkaly, byla mu odpojena elektřina. A tak tu žije už dvánáct let, bez elektrického proudu, každý rok mu zořou přístupovou cestu k domovu.

„Tak si někde sednite a koštujte“. Víno, stočené do krásně tvarovaných láhví jiskří a láká.

Je ale sladké a těžké.

„Je dobrý, ale silný, to bude rychlejší drak“, říkám a nastavuji hodnoty času a clony na fotoaparátu. Cvak, cvak, cvak.

„To je škoda tolik filmu na starýho chlapa“ říká děda, ale pózuje, usmívá se, natáčí se z té lepší, fotogeničtější strany.

„Mě zajímají takový neohební buřiči jako jste vy“-lichotím, aby byl děda sdílný. Ten ale při našem klábosení nezahálí. Točí klikou starého strojku, monstrum naříká, vrže a teče z něho štáva na nové víno.

„Vod sedumasedumdesátýho nemám legitimačku, protože nemám trvalý bydliště. Jak ty stížnosti honím, jezdím hodně světem. V Praze mě zastavili policajti. A pré jak to, že nemám občanku. No, sbalili mě a zavřeli do takové veliké klece na ministerstvu vnitra.“

Mezi řečí děda točí klikou a neustále se pochechtává. Jak to, že je pořád v tak dobré duševní kondici, směje se, vtipkuje, když prožívá takové drama? Honí se mi hlavou.

„Zdá se, že to tady snášíte bez té elektřiny dobře, ale co Vaše žena? Jak pere a vaří?“ Vyzvídám na spokojeném dědovi.

„No vona to má pochopitelně těžší, než já. Na vaření musí roztopit kamna, pereme ručně.“

Svítíme svíčkama, petrolejka mě smrdí. Svíčky dají ale málo světla, číst se nedá. Mě to nevadí, mám jen jedno oko, který moc neslouží, tak číst stejně nemůžu. Ale nechme toho, pojďte se radši podívat do zahrady“.

Vedle domu je zbytek původního pozemku, kde majitel pěstuje rybíz. Bílý i červený, keříky jsou prostřihávány, jsou vysoké a statné, obtěžkané úrodou. Pohled na tuto plantáž dělá dědovi viditelně radost. Probírá se keříky, upozorňuje na velikost plodů., pózuje u těch nejkrásnějších a dokonce žádá o snímek.

„Teď vám ukážu co ve městě nemáte“. Vede nás k jednomu keři, kde je kosí hnízdo, plné malých zelenomodrých vajec. Samice polekaně polétává okolo nás.

„Mě se nebojí, my se už známe. Ale z vás má strach. Není tohle všechno nádhera? Co bych dělal v paneláku. Tady mám pokoj, klid. Když toužím po lidech, zajdu si do hospody. Až zubatá zaklepe, tak puďu, nepomůže nic. Ale zkusím to na ni. Ty stará počkej ještě, chtěl bych vidět, jetli dozrají ty broskve, co jsem rouboval“. Vede nás k nízkému, mladému stromku, obsypanému plody. „Je ranná, už to bude zrát“. Chlubí se a pohledem se mazlí se stromečkem.

Já zdegenerovaný městský člověk, zvyklý na beton, hluk a smrad, mu v tuto chvíli nesmírně závidím. Jeho klid, optimismus, zaujetí přírodou, odevzdanost ve věcech věčnosti a bojovnost ve věcech lidských. Děda popochází po zahradě, ukazuje rouby, ochutnává rybíz, vypráví a usmívá se.

„Maminka mě učila věřit, tatíček mě učil věřit. Když mě byli čtyři roky, byl jsem slepý. Když mě zachráníš matičko, budu k tobě chodit každé rok děkovat na Kopeček. Jedno oko se mi zlepšilo, druhý mám protézu, ale stal jsem se věřícím člověkem. Nejen chlebem a vínem člověk živ jest“.

Vracíme se k vínu. Děda usedá na stoličku a zase točí klikou vrzajícího mlýnku. Víno je už teplé, ale nám to nevadí. Pozdní letní večer je velmi příjemný, nechce se nám odsud. Nasazují druhý film a cvakám a cvakám. Děda se uchechtává.

„Nechte toho, praskne vám čocka. Radši se napijte toho syropu. Dám vám flaše sebou“. Loučíme se. „Přeji Vám, ať ten spor vyhraje. Je tady krásně, bylo by toho škoda“. Děda se usmívá a tiskne nám ruku.

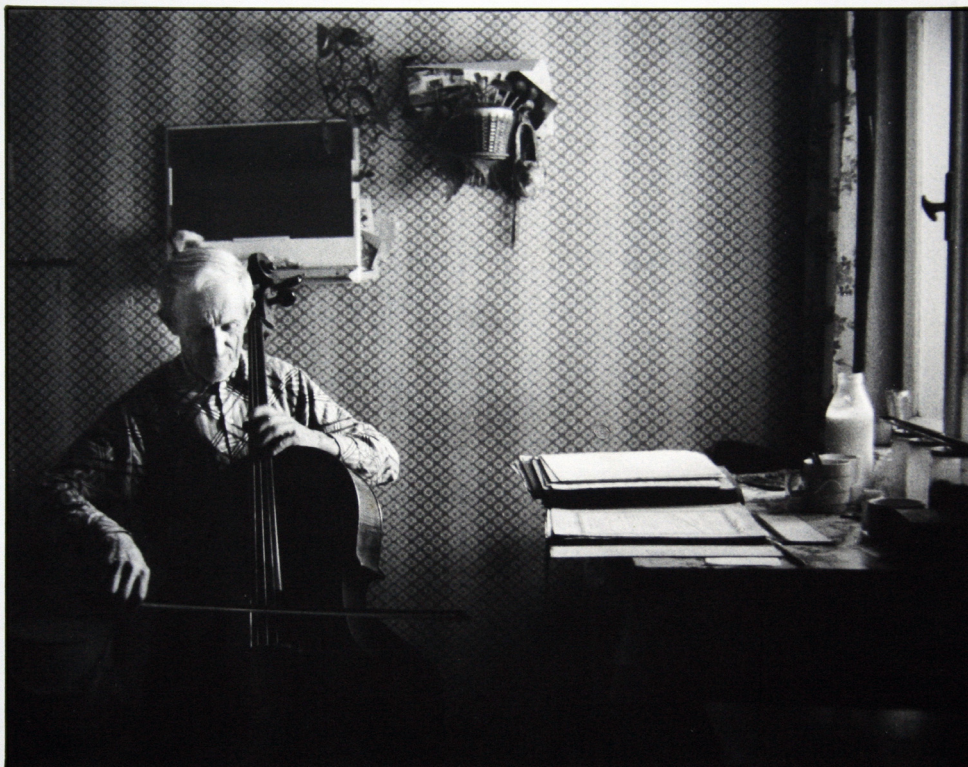
„Mě vodsad' nedostanou, leda na prkně“. Sedáme na kola a odjíždíme vonící přírodou zpět do města. Hlavou se mi honí protichůdné pocity.

Otázka na pana Palase

„Byl ještě někdo další, kdo Vás nějakým způsobem ovlivnil ve Vaší tvorbě?“

„Další takový člověk, kterého musím zmínit je fotograf Jindřich Štreit. Jsem obdivovatelem jeho tvorby a přihlížím z dálky a s úctou jeho fotografickému vývoji a rostoucím mezinárodním úspěchům. Známe se ještě z dob totality, kdy měl u nás v Přerově několik výstav. Já jsem na oplátku jezdíval na vernisáže na Sovinec. Jeho tvorba, dokumentární snímky lidí v jejich přirozeném prostředí je mi velmi blízká. Dokonce mi připomíná mého stále milovaného Martinčka. A tak chodím na všechny Štreitovy výstavy, které jsou pro mě dostupné a vždy je to pro mne obrovský zážitek.

V létě zednicím, v zimě muzicíruju.

Mám velkej plán, chtěl bych dát dohromady kvarteto.

Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

Hodnocení souboru „Dobry člověk ještě žije?“ od Miroslava Bílka, lektora Institutu výtvarné fotografie:

Jaromír Palas předkládá jako závěrečnou práci nástavbového 3. Ročníku IVF soubor fotografií, které jsou shrnutím jeho fotografické tvorby za několik posledních let. Fotografoval zde své různé přátele a známé a současně si ve výstižných zkratkách zaznamenával jejich výroky. Nyní předkládá vzniklé portréty a někdy na jedné fotografii, jindy ve dvojici, případně ve trojici je doplňuje autentickými texty, jimiž portrétovaní charakterizují svou životní situaci, svůj vztah k životu nebo událostem, které prožili.

Na fotografiích se vesměs setkáváme s lidmi prostými, zdánlivě ničím výjimečnými nebo obzvláště zajímavými. Přesvědčením Jaromíra Palase, které nám svými fotografiemi výstižně tlumočí, ale je, že právě v životě a postojích těchto prostých lidí je skryto mnoho pozoruhodného, co stojí za zaznamenání nejen z důvodů dokumentačních o portrétovaných osobách, ale i pro nefrázovité poučení každého z nás o drobné i velké každodenní odvaze či touhách na straně jedné, nebo o deziluzích a zklamáních na straně druhé.

Situace, s nimiž se na fotografiích Jaromíra Palase setkáváme, nepatří často k nejradostnějším. Přestože však fotografie vypovídají i o ztrátách, o nemoci, o bezmocnosti stáří, nebo dokonce o smrti, soubor nepůsobí bezútěšně. Právě naopak. Jednoznačně z něj cítíme autorovo přesvědčení, že v prostém člověku převládá smysl pro dobro, vzájemnou pomoc a porozumění.

Domnívám se že je zbytečné abych hodnotil fotografie po stránce jejich výtvarného řešení, zpracování či technické kvality. Snad stačí, když uvedu, že použité prostředky jsou adekvátní smyslu fotografií. Oceňuji, že autor artistně nepředvádí vlastní schopnosti, ale vše podřizuje věrnosti tlumočení zobrazovaných předloh.

Předpokládám, že se při obhajobě lektorský sbor nevyhne srovnání s jedním nejpozoruhodnějších souborů, vzniklých na Institutu výtvarné fotografie v posledních letech, s fotografiemi Jana Glozara. Palasovi fotografie jistě nejsou tak atraktivní, sugestivní či šokující jako byli záběry různých neobyčejných typů často z mezních oblastí lidské společnosti. Jsem však přesvědčen, že jsou o to věrohodnější, pravdivější a bez poplatnosti módním vzorům.

Za předložený soubor navrhuji hodnotit Jaromíra Palase známkou jedna.

Miroslav Bílek

V textu Miroslava Bílka se objevuje srovnání Palasových fotografií s pracemi pražského fotografa Jana Glozara. Formy souborů obou fotografů jsou téměř totožné. Rozdíl je v samotném vyznění jejich prací. Glozar si vybírá často k portrétování lidi, kteří jsou více či méně pražskými „postavičkami“ z okraje společnosti, nebo portrétuje lidi, kteří v sobě mají určitou grotesknost. Palasovy fotografie nejsou na první pohled tak atraktivní jako Glozarovy snímky, ale o to více jdou pod „povrch“ portretovaného. Palasovi portrétovaní jsou zdánlivě obyčejní lidé, kterých v každodenním shonu potkáváme desítky. Až po bližším setkání zjistíme, co tito lidé prožívají, co je trápí nebo naopak těší. Palasovy fotografie s textem vyznívají jako myšlenky řečené nahlas.

Nabízí se zde otázka, do jaké míry se tito dva fotografové mohli navzájem od sebe inspirovat. Bohužel se mi po dobu psaní této diplomové práce nepodařilo vyhledat Jana Glozara, aby se k této otázce vyjádřil, takže musíme vycházet ze známých faktů. Oba

dva fotografové studovali v druhé polovině osmdesátých let Institut výtvarné fotografie. Zde měli tedy možnost se potkat s pracemi toho druhého. Jenže první portréty s textem od Jaromíra Palase vznikaly již od roku 1978 a Glozarovi portréty jsou datované polovinou osmdesátých let. Navíc Palas jméno Jana Glozara ani jeho fotografie nezná.

Otázka pro pana Palase:

Sledoval jste tehdejší fotografické dění? Časopisy, výstavy, významné fotografy..

„Byl jsem členem Svazu českých fotografů, absolvent Institutu výtvarné fotografie a člen Fotoklubu přerovských strojíren. S tím souvisel přísun informací (časopisy, knihy). Mimo to jsem pravidelně navštěvoval výstavy v Domě umění města Brna, občasně jsem si prohlédl výstavu ve Fotochemě Ostrava, Hradec Králové a Praha. Pokud se mi líbila Fotografická tvorba některých fotografů, neváhal jsem a koupil jsem si jejich publikace. Například od Martina Martinčeka Vrcháři, Ludia v horách, Svetlá ve vlnách, Hora.“

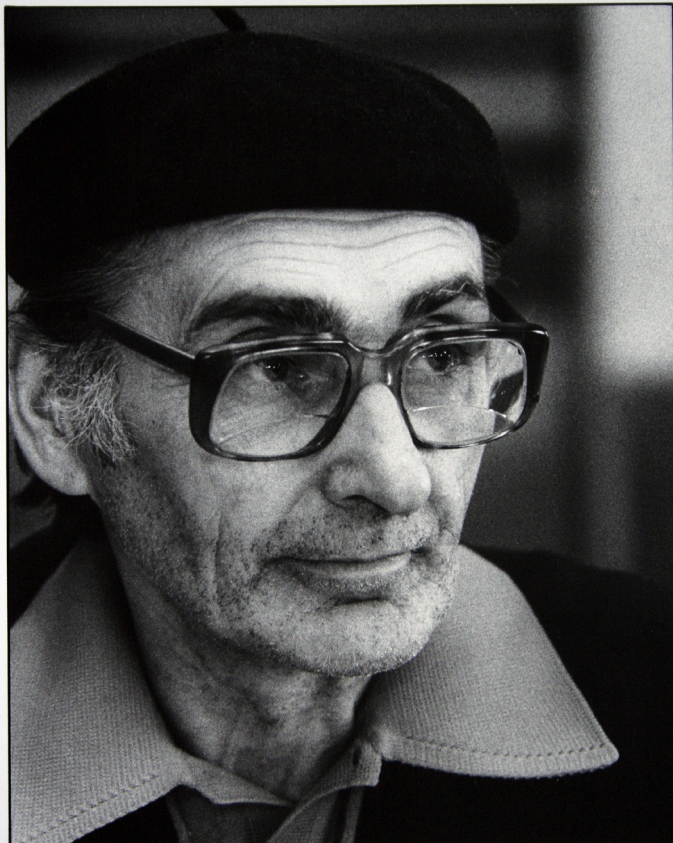
Ne, nejsem sama. Mám tady spoustu květek a musím se o ně starat.

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Hospodský z Moravy: „Řavěl jsem hospodu a jel do Prahy stávkovat.“

„Vrátil jsem se domů šťastnej, ale hluchej. Tady měli všichni pŕlnoc.“

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Souvislosti

Fotografie Jaromíra Palase ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“ vznikaly zhruba od roku 1978, čili v době tuhé komunistické normalizace. Hodně fotografií v Palasově souboru obsahuje přímo nebo nepřímo kritiku komunistického režimu. Často si vybíral do svého souboru takové lidi, kteří se nějakým způsobem vyhraňovali proti systému, nesouhlasili s ním. Také na několika fotografiích můžeme vidět portréty lidí, kteří s režimem splyvali, neměli potřebu z jakéhokoliv důvodu stát v opozici, ale byli z něho rozčarováni, ztráceli postupně iluze o smyslu funkčnosti tohoto společenského uspořádání.

V tomto tématu můžeme spatřit také osobní zkušenosti fotografa. Sám po celou dobu hledal cestu, jaké stanovisko, jaký způsob života zaujmout k režimu, v kterém musel žít. V roce 1968 to vyřešil radikálně emigrací, ale po roce v cizině zjistil, že bez domova nemůže být.

Dalším aspektem ve fotografiích Jaromíra Palase je silný duchovní rámec. Palas na svých fotografiích zobrazoval lidi, kteří přes pestrý a těžký osud neztráceli víru v sebe sama. Dokázali si i v těžkých životních situacích najít smysl svého bytí. Z fotografií nelze poznat jestli jsou portrétovaní lidé nábožensky věřící nebo ne, ale jde cítit, že je pro ně velmi důležitý jejich vnitřní duchovní svět. Jsou to lidé, kteří mají pevné životní zásady, neohýbají hřbet před každou těžkou životní zkouškou. Silné pochybnosti tito portrétovaní lidé zpravidla mají, ale naprostou zlomenost a poddání se osudu zde nenajdeme. To všechno můžeme najít i v Palasově životě. Hledání, plno pochybností, ale víra, že vše dobře dopadne.

Palasovy fotografie začaly vznikat koncem 70tých let, v době, kdy v oficiální československé fotografii vládly styly poplatné režimu, anebo to byly takové fotografie, které byly odproštěny možnosti zpolitizování. Naříklad žánry výtvarné a inscenované fotografie byly převážně odproštěny od politických souvislostí. Zde můžeme třeba jmenovat fotografie brněnské skupiny Epos, Tarase Kuščynského nebo Milana Borovičku.

Fotografie kritizující režim (B. Holomíček, J. Štreit, D. Kyndrová, J. Bárta) vznikaly, ale na veřejnosti se neobjevovaly, nebo jen sporadicky s tím, že často bylo cenzurou pozastaveno jejich prezentování.

Palas se se svými fotografiemi pohybuje na rozhraní několika žánrů tehdejší doby.

V jeho snímcích můžeme naléznout prvky dokumentární i portrétní fotografie. Svě objekty zájmu fotografuje někdy s větší stylizací, kdy se portrétovaní dívají fotografovi přímo do objektivu, jindy zase využívá přirozeného děje, kdy fotografuje, aniž by to lidé věděli. Poté pod fotografie píše doprovodný text, který s portrétovaným člověkem souvisí. Tímto se Palas přibližuje k fotografiím Bohdana Holomíčka, který vytvářel fotografie podobající se fotodeníku. Rozdíl je v tom, že Holomíček zachytával převážně svůj soukromí život a lidi, kteří ho obklopovali, kdyžto Palas vnitřní světy druhých lidí, které potkával učelně, pro pořízení fotografií jeho zájmu. Palasovy práce mají snad nejbliž k fotografiím Jana Glozara a Antonína Halaše (viz. strana 26).

Palas svůj soubor „Dobry člověk ještě žije?“ fotografoval prvních 5 let takzvaně do „šuplíku“. Až v roce 1983 byla prezentována jeho první výstava souboru v ostravské Fotochema galerii. Poté, do revoluce v roce 1989, následovalo dalších sedm výstav. Vyvrcholilo to výstavou ve Fotochemě v Hradci Králové v dubnu 1989, kde již v atmosféře předzvěsti ukončení komunistického režimu nebyly vystavené fotografie cenzurovány. Proto zde Palas pověsil všechny fotografie i ty, které byly kritické k režimu. Návštěvníci tohle vycítili a v hojném počtu 2718 lidí se přišli podívat na výstavu.

Přes tehdejší solidní prezentaci jeho fotografií na veřejnosti, lze Palase považovat v měřítku České republiky za neznámého a opomenutého autora. Předpoklady dostat se do většího podvědomí odborné i laické veřejnosti tu byly. Studoval na Institutu výtvarné fotografie, kde se setkával s pedagogy, kteří často spolupracovali s fotografickými časopisy nebo galeriemi. Zúčastňoval se různých soutěží určených pro širokou veřejnost, kde zajisté chodili také odborníci. Na Přerovsku, kde od první poloviny sedmdesátých let působil, byl veřejnosti známý. Nejen svými fotografiemi, ale také spoluorganizoval řadu výborných výstav v přerovském kině Hvězda, o kterých pak psal zprávy do okresních novin. Proto, aby se stal celorepublikově známý autor, asi nebyl zkrátka v pravý okamžik na pravém místě.

Mému bejvalýmu muřovi museli po úraze amputovat obě nohy. Ted' psal, že by se chtěl ke mně vrátit.

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Musíš umět lidem naslouchat, ale mít odvahu vyslovit taky vlastní, třeba i odlišný názor.

V nemocnici po čtyřměsíčním pobytu : „ Nejsem zadobře se sousedkami. Vůbec mne nevnímají jako člověka. Divají se skrze mne do dálky. Ani neprojevily zájem, když jsem podruhé upadla. Bavily se dál.“

Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

Závěr

Fotografie Jaromíra Palase ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“ mají všeobecnou platnost v každé době. Ty mírně politické, vztahující se na dobu vlády komunické strany v naší zemi jsou připoutány v čase, ale i přesto hlavní věc, co se na nich řeší, jsou všeobecné lidské starosti i radosti. Fotografie zůstanou sdělné a čitelné v jakoukoliv dobu, protože ten základní způsob lidského bytí bude pořád stejný. Život, smrt, rodina, každodenní starosti, práce, společnost, příroda atd.

Co je také důležité, aby Palasovi fotografie byly uchovány pro budoucnost. Bohužel autor stratil negativy k souboru „Dobry člověk ještě žije?“, takže většina fotografií, je pouze v jednom, někdy ve dvou kusech vyhotovení. Bylo by dobré, aby se fotografie dostaly do rukou k tomu určené instituce, kde bude zajištěna patřičná ochrana fotografií a také umožněna další cesta k divákovi. Byla by velká škoda, kdyby třicetiletá práce jednoho autora byla jakkoliv znehodocena a tím pádem budoucím generacím odepřen pohled na život lidí nedávno uplynulé doby.

Otázka na pana Palase:

„Jak by jste na závěr zhodnotil svoji fotografickou tvorbu a vše co se dělo kolem?“

„Podívám-li se na svůj cyklus „Dobry člověk ještě žije?“ s nadhledem 30ti let, kdy byl tvořen, potom musím konstatovat, že se mi podařilo svoje přesvědčení o víře v trvalou existenci dobra. Všechny moje ostatní fotografické pokusy byly jen průpravou.

Malíř Jan Bauch ve své knize „Čím jsem žil“ vyjádřil názor pregnantněji: „Domnívám se, že někde zde je uložen poslední smysl výtvarníkovy konání. Ovládá-li svou práci natolik, aby takové poselství naděje sdělil svému divákovi, vzniká tím i pro něho naděje, že nepracoval celý život zbytečně. Podaří-li se mu, aby krása, jak ji podle své představy uskutečňuje, zasáhla na některém třeba nepatrném místečku jemnou emulsi vnímavosti v divákovi, nestalo se nic viditelného, a přece se stalo mnoho. Ten maličký bod se mohl stát jedním z nezbytných impulsů k probuzení ostrého vědomí jeho lidskosti...“

Zdroje a Inspirace

Archiv týdeníku Nové Přerovsko

Internet

Archív Jaromíra Palase

Česká a Slovenská fotografie osmdesátých a devadesátých let 20. století

Autoři: Helena Ryšlinková, Lucia Lendelová, Tomáš Pospěch, Olomouc 2002

Fotografie v Českých zemích 1839-1999

Autoři: Vladimír Birgus, Pavel Scheufler, Praha 1999

Česká fotografie 20. století

Vladimír Birgus, Jan Mlčoch, Praha 2005

Jmenný rejstřík

J. Bauch.....	32
J. Bárta.....	29
M. Bílek.....	11, 26
M. Borovička.....	11, 29
J. Deml.....	6
T. Fassati.....	11
J. Glozar.....	26,27
B. Holomíček.....	29
E. Horská.....	11
K. O. Hrubý.....	11
M. Janeček.....	11
J. Kučera.....	10
T. Kuščynskyj.....	29
D. Kyndrová.....	29
Madame L. de Locht.....	9
M. Martinček.....	14, 27
R. P. Dominik Pier.....	9
V. Poledna.....	10
M. Rufús.....	14
V. Sapara.....	11
J. Špáta.....	20
J. Štreit.....	24, 29
J. Vacek.....	11
V. Zygmund.....	11

Příloha
další fotografie ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

**DOBRY ČLOVĚK JEŠTĚ
ŽIJE ?**

fotografoval JAR. PALAS - Přerov

Zlí, sobectví a cyničtí lidé se nebojí veřejně prosazovat svoje zájmy, protože okolí často mlčky a netečně přihlíží. Tak se může zdát, že zla a sobeckosti je kolem nás mnoho, že je ho více, než síl dobra. Proto jsem si všiml záměrně té lepší stránky člověka, abych dokázal sobě i druhým, že dobrých lidí je mezi námi dostatek.

Originální předmluva k výstavě „Dobry člověk ještě žije?“

Jó dřív, to mě lidi potřebovali...

Porodní bába ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

Co bych dělal doma? Tady v dílně mě to baví.

Ale v soboty... Sednu na draka a jedu na tramp.

Když nejvíc pálí slunko, našponuju se do trávy a hodinku, dvě si schnu.

*Večer, vodpočatej a prolufkovej, se už zase těším do dílny.
Je to nádhera!*

Děda ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

*Myslím, že se člověk nemusí zabývat nějakou sbírkou
a hlubokomyslnou filosofií. Stačí, když je každý den trošku
lepší.*

Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

Mám šest sourozenců, tak jsem pomáhal stavět šest karávků.

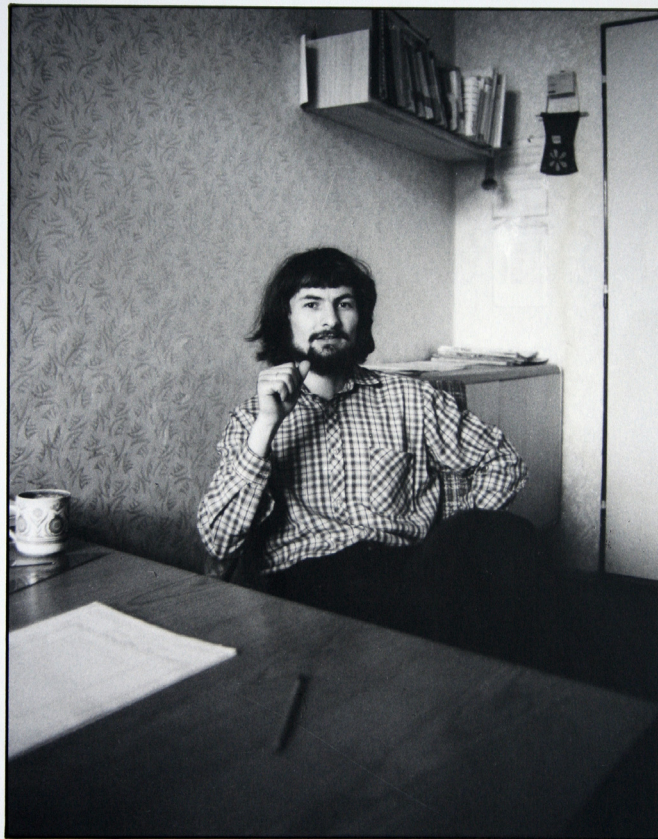
Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

Fotografuji z vnitřní nutnosti, abych ze sebe dostal přetlak. Zajímám tím vlastně stonovisko, nedokážu přijímat realitu lhostejně.

Jindřich Štreit ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

Obdivuji ty, kteří nerozměňují svoje hlavní životní zásady drobnými ústupky.

Po osmnácti letech : „ Můj obdiv k těmto lidem trvá a vzrůstá.“

M. Janeček ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

*Komentář fotografa:
Půl roku po svatbě ji manžel vyhodil z domu, protože si našel jinou.
Pokusila se o sebevraždu, ale lékaři ji zachránili.*

Po dvou letech znovu vdaná a šťastná.

Rodina se rozrostla, ale Iva je opět bez manžela.

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“

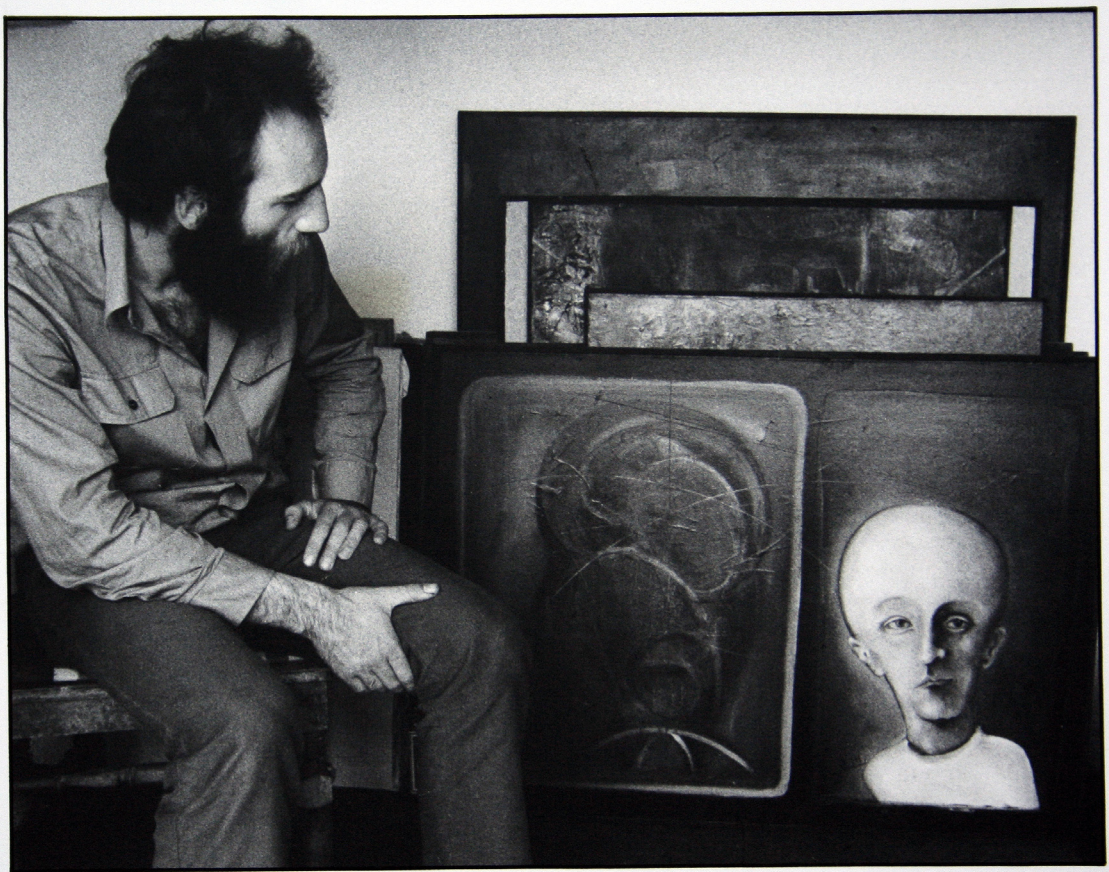

Proč takhle maluju?

Chci upozornit ty zdravé, že trpící a nešťastní lidé existují.

To je můj bratr, patří taky k těm postiženým.

Malíř ze souboru „Dobří lidé ještě žijí?“

„Hledám v sobě odvahu jít na volnou nohu.“

Je to neuvěřitelné, ale tahle keramika vzniká v paneláku u normální kuchyňské linky, převážně v noci.

Výtvarnice ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

*Takle hodná paní se starala o moji maminku
několik posledních týdnů jejího života. Nic za to nechtěla.*

Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

Fotím pro budoucnost, to co bude lidi zajímat za sto, dvě stě let. Děkám obrazovou správou o tom, jak žijeme, co si oblékáme, v čem bydlíme.

Po dvaceti letech : „ Ze starých fotek vyrábím koláže, abych se doma něčím zabavil. Ven z bytu už nechodím, mám závratě.“

Pan Poledna ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

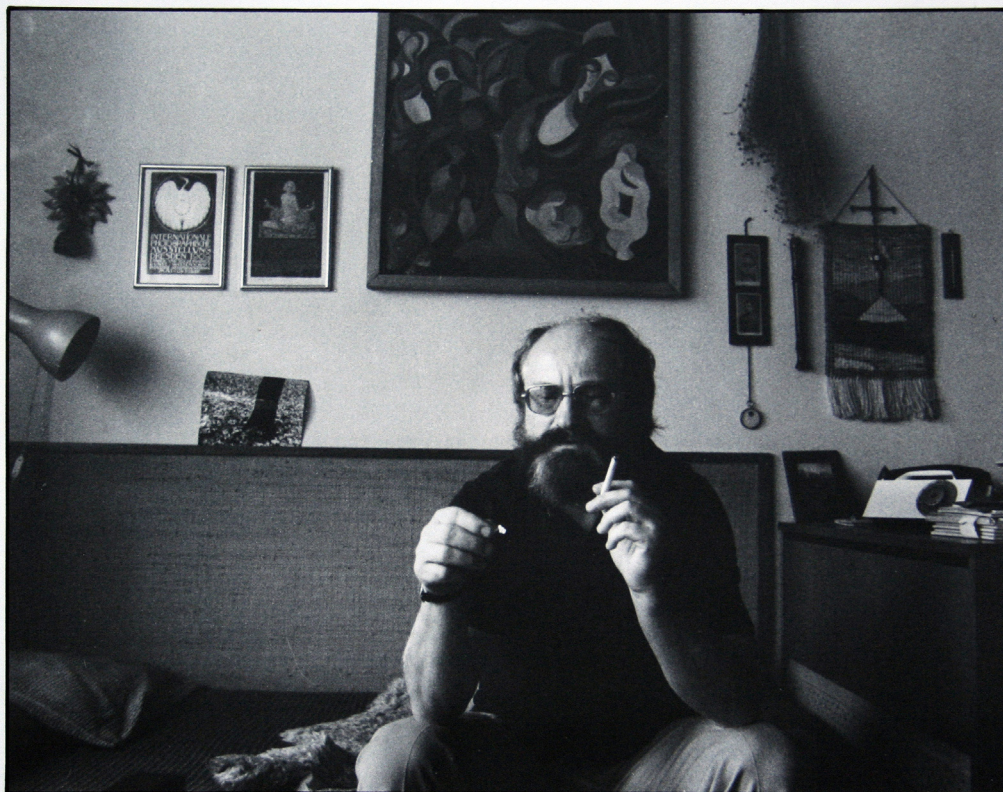
Televizi nemáme a mať nebudeme. Je zásady.

Po dvaceti letech : „ No koupili jsme ji, ale není na ni čas. Stavím totiž letadlo, se kterým k vám už brzo přiletím.“

Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

Kdyby člověk nežil podle zásad, co z těch knížek vyčte, potom by to naše filozofování bylo na nic.

Ze souboru „Dobry člověk ještě žije?“

„Mívám nepříjemnej pocit, jestli budu v životě dělat ještě něco pořádnýho.“ (1983)

„Dnes zakládám reklamní agenturu.“ (1989)

Ze souboru „Dobrý člověk ještě žije?“